

Van kwaad tot erger

De vondst van dode dieren duidt lang niet altijd op een misdrijf. Maar in het geval van seriematig gruwelijk verminkte en gedode dieren moeten alle alarmbellen gaan rinkelen. Forensisch onderzoek en zelfs sectie door het NFI kunnen helpen meer slachtoffers te voorkomen.

Een gruwelijk verminkt lam was achtergelaten op een picknicktafel bij een kinderboerderij.

In 2009 werd in Zoetermeer een dood lammetje gevonden vlak bij een kinderboerderij. Het beestje was doormidden gesneden. "Aangezien het niet de eerste keer was dat dit gebeurde, stuurde mijn chef mij erheen voor onderzoek. Terwijl ik daar bezig was, kwam er weer een melding binnen van een dood lammetje. Ook op deze nieuwe plaats delict ben ik poolshoogte gaan nemen." Frits Bousché is onderzoeker bij het Regionaal Milieuteam van de politie Haaglanden. "Het lammetje lag op een picknicktafel naast een fietspad, finaal doormidden gesneden. De achterkant ontbrak. Het moederschaap liep er in paniek blattend omheen."

De chef van Bousché uitte zijn bezorgdheid, met in zijn achterhoofd de Beul van Twente. Deze man verminkte en doodde op gruwelijke wijze dieren alvorens hij mensen ging

vermoorden. Ook was de chef op de hoogte van de relatie tussen (huiselijk) geweld en dierenmishandeling. De mogelijkheid bestond dat ook in Zoetermeer en omstreken een gevaarlijk individu aan het werk was. Bousché moest de zaak van zijn chef grondig aanpakken. "Ik zette de plaats delict af en liet de forensische opsporing komen. Dat was nieuw. Iedereen vroeg zich af waar ik mee bezig was. Het ging immers om een dood dier en niet om een dood mens. Maar als iemand zo iets doet met een dier, wie zegt dan dat hij zich niet tegen mensen zal keren?"

Een eerste sporenonderzoek leverde niet veel op. Wel maakte de forensische opsporing uitgebreid foto's van hoe het lam was aangetroffen. Het lag op een plek waar veel mensen wandelen en fietsen, vooral moeders met kinderen. Het was dus duidelijk dat de dader de bedoeling had willekeurige voorbijgangers te shockeren. De officier van Justitie gaf toestemming een onderzoek te starten. Bousché. "Bij moordzaken doet het Nederlands Forensisch Instituut onderzoek naar sporen en letsel. De forensische opsporing heeft het NFI gevraagd of dat ook kan bij gedode dieren."

Bruinvissen

De volgende dag al nam Reza Gerretsen contact met hem op. Hij is arts-forensisch antropoloog bij het NFI. Gerretsen: "We hebben de lammetjeszaak meteen opgepakt. Juist in dit soort gevallen is het belangrijk de dieren te onderzoeken." Weinig mensen weten dat het NFI ook forensisch-pathologisch onderzoek doet bij dieren. "Dat doen we overigens in samenwerking met Andrea Gröne, professor diergeneeskunde aan de universiteit van Utrecht. De deskundigen van het NFI weten te weinig van diergeneeskunde. In Utrecht hebben ze daar wel verstand van." Het samenwerkingsverband is vrij nieuw. Gerretsen, Gröne en Frank van de Goot, destijds patholoog bij het NFI, kenden elkaar al van een gezamenlijk onderzoek naar aangespoelde dode bruinvissen. De lammetjeszaak werd een eerste stap in de samenwerking op een nog relatief onbekend terrein binnen de opsporing: forensisch-pathologisch onderzoek bij dieren.

Wonden

De belangrijkste onderzoeksvraag van Bousché was of de lammeren al dood waren voordat ze in tweeën werden gesneden. "Een dood beest betekent lang niet altijd een misdrijf. Dat is het pas, als het op ongeoorloofde wijze om het leven is gebracht. Daarvoor hadden we bewijs nodig, zodat we een zaak konden beginnen."

De twee artsen van het NFI verrichtten sectie op de lammetjes. Bij dieren verloopt die min of meer hetzelfde als bij mensen. De artsen onderzochten hoe lang het lammetje van de picknicktafel al dood was. De eitjes van maden werden tussen de tandjes weggehaald en een entomoloog kon vervolgens precies nagaan wanneer de eitjes gelegd waren. Het lammetje had er vanaf zijn dood al een nacht gelegen. Ook constateerden de artsen dat de lammetjes bij leven waren

>>

■ Forensische dierpathologie

>> doorgesneden. Gerretsen: “Er zat bloed in de wonden. Dat betekent dat het hartje klopte op het moment van snijden. We hebben vervolgens het gedeelte in de wervels uitgenomen waar op snijsporen gelijkende beschadigingen zaten. De wervels zijn uitgekookt in gedemineraliseerd water zodat alle weke delen loskomen.”

Vervolgens beoordeelden andere onderzoekers het sporen-materiaal, middels de zogenaamde procedure Microanalyse Invasieve Trauma's. In een wond blijven altijd sporen achter van het voorwerp waarmee deze is toegebracht. Dat kunnen kras-, indruk- en vormsporen en microsporen zijn. “Bij de afdeling Microsporen legde Erwin Vermeij de wervels onder de elektronenmicroscop. Hij vond in het snijvlak een streeppatroon en twee metaalsoorten (zie foto's op pagina 24). Het streeppatroon is een kraspatroon. We concludeerden uiteindelijk dat het lammetje mogelijk met een éénsnijdend voorwerp is bewerkt. Dit is een mes met één scherpe kant. Op basis van de analyse van de metaalsoorten konden we

opmaken dat het aannemelijk was dat er twee verschillende snijdende voorwerpen van roestvrij staal waren gebruikt.” Vervolgens onderzocht Andrea Gröne in Utrecht de lammetjes om na te gaan of zij leden aan een ziekte of een bepaalde afwijking. Zij nam monsters van alle organen en deed toxicologisch onderzoek. Ook de parasieten werden onderzocht. De pasgeboren lammetjes bleken kerngezond.

Lijden

Intussen kwamen Frits Bousché verhalen ter ore van jonge eendjes die met afgeknipte pootjes in het water waren teruggezet, met een pijnlijke verdrinkingsdood tot gevolg. Maar ook van een geitje dat was overgoten met brandvloeistof en geprobeerd was in brand te steken. “Ik maakte me grote zorgen, want de dieren zijn de reageerbuisjes in een wijk. Zij sneuvelen het eerst als er een idioot rondloopt. De volgende slachtoffers zijn misschien wel vrouwen en kinderen.” Zijn angst werd bevestigd door de eerste mondelinge

■ Rechercheonderzoek

Na de vondst van dode lammetjes in Zoetermeer en Zoeterwoude, werd een researcheteam opgestart waarin de korpsen Hollands Midden en Haaglanden samenwerkten.

Daaraan voorafgaand werd eerst meer informatie verzameld. Dat gebeurde onder de regie van Kees Broekhof, recherchecoördinator bij de politie Hollands Midden. Het team screende het politiesysteem op meer aangiften en meldingen en deed navraag bij collega's. “Niemand had op papier gezet dat pootjes van eendjes waren afgeknipt. Die informatie zwierf rond. Uiteindelijk maakten we een dossier op van 22 incidenten, door deze verdachte gepleegd. Incidenten van gedode lammetjes, geiten en schapen maar ook meldingen van graffiti. De dader uitte op verkeersborden en picknicktafels zijn frustraties met teksten en tekeningen van hoe hij de beesten ombracht.”

Na verloop van tijd kreeg Broekhof groen licht vanuit justitie om een researcheteam op te starten, waaronder twee vrijgemaakte wijkagenten. De zaak had inmiddels ook al de nodige maatschappelijke onrust te weeg gebracht. In de media was uitgebreid verslag gedaan van de feiten. De publieke verontwaardiging was groot, toen bleek dat een dood geitje over een verkeersbord was gehangen, de ingewanden eromheen gedrapeerd. Broekhof herinnert zich de onrust die dat teweeg bracht. “We spraken getuigen die vreselijk overstuur waren. Ouders hielden hun kinderen binnen, mensen durfden in bepaalde gebieden niet meer te fietsen. De impact was groot binnen de gemeenschap.”

Doden

Het researcheteam liet camera's plaatsen bij de picknicktafel waar een lammetje was aangetroffen. Al vrij snel lieten de beelden een persoon zien die iets aan het noteren was op de picknicktafel. Dit bleken later teksten te zijn over de slachtpartijen. “We zijn al snel de boer opgegaan met het videomateriaal. Inmiddels gonsde in Zoeterwoude ook al een naam van de mogelijke dader. Uiteindelijk bleek dat dezelfde persoon te zijn.” Het arrestatieteam deed een inval en overmeesterde de 28-jarige Patrick V. in zijn woning.

Tijdens een van de eerste verhoren bekende de verdachte zijn gruweldaden. Een team van verhoorspecialisten had zich dan ook goed voorbereid. “We hebben eerst vooronderzoek gedaan naar soortgelijke zaken en kwamen al snel uit bij de Beul van Twente. Er waren best raakvlakken met onze zaak. Zo kwamen we op de gedachte dat Patrick V. zich wellicht ook op mensen wilde gaan richten. We hebben dat in het verhoorplan opgenomen.” Patrick V. verklaarde dat hij inderdaad van plan was een stap verder te gaan dan het doden van dieren. Hij observeerde jonge stelletjes en fantaseerde dat hij de jongen zou vermoorden en het meisje zou verkrachten. Daartoe droeg hij een ijzeren *jeu de boule* bal aan een ketting bij zich. Patrick V. verklaarde dat de drang om te doden steeds sterker werd. Hij was al heel lang onder behandeling bij een psychiater. “Hij deed uiteindelijk ook zijn hele verhaal omdat hij geholpen wilde worden. Hij handelde vanuit zijn frustraties over het dagelijkse leven.” Tijdens de rechtzaak haalde de rechter het NFI-rapport aan, met onder andere de conclusies over het gebruik van twee snijdende voorwerpen. Inderdaad verklaarde Patrick V. dat hij twee (één)snijdende voorwerpen had gebruikt: een keukenmes en een Zwitsers zakmes. Bovendien confronteerde de rechter Patrick V. met het feit dat de beestjes zwaar geleden hadden en levend doormidden waren gesneden. Patrick V. had daar geen emoties bij. De dierenbeul kreeg uiteindelijk TBS met dwangverpleging opgelegd. Hij werd beperkt toerekeningsvatbaar verklaard.

De forensische opsporing onderzoekt de pd uitgebreid.

interpretatie van het onderzoek door het NFI. De lammetjes waren bij leven in de buik gesneden en langzaam in tweeën gesplitst. Bousché: “We beseften dat we te maken hadden met iemand die erop gebrand was beesten zo lang mogelijk te laten lijden. Door met een mesje te snijden zonder slagaders te raken, zodat je het stervensproces langzaam laat verlopen.” Patholoog Frank van de Goot durfde zelfs het vermoeden te uiten dat de dader zich aan het opladen was voor een werkelijke moord. Een rechercheteam van de politie Hollands Midden, aangevuld met rechercheurs uit Haaglanden, ging zoveel mogelijk informatie verzamelen (zie kader). Uiteindelijk leidde het onderzoek tot de aanhouding van een verdachte die een volledige bekentenis aflegde. Een schokkend detail uit zijn verklaring: de dader kreeg een steeds grotere drang om ook mensen te doden.

Opladen

“We hebben nu een voorbeeld van een persoon die zich aan het opladen was voor iets veel ergers. Hij begon met dieren verminken en doden”, zegt Bousché. Maar behalve het tegenhouden van een mogelijke moordenaar, zijn er nog andere redenen om dode dieren te onderzoeken. Ten eerste worden nog wel eens missers gemaakt bij de beoordeling van aangetroffen resten. Gerretsen: “In het verleden is een kaak gevonden met enkele tanden erin. De vraag was of de kaak aan een mens of beest toebehoorde. Verschillende deskundigen, onder wie enkele artsen, riepen dat de kaak menselijk was. Ik zag dat deze kaak niet van een mens was, maar van een koe. Zonder verder onderzoek worden daar echt fouten bij gemaakt.” Daarnaast verdienen dieren een goede behandeling. Uit forensisch onderzoek kan blijken dat die-

ren niet op een geoorloofde wijze zijn gedood en dus sprake is van een misdrijf. Het NFI kan daartoe niet alleen aange troffen (delen van) verminkte dieren onderzoeken, maar ook dieren die gedrogeerd, misbruikt, vergiftigd of verbrand zijn. “Het NFI kan dode inheemse vogels onderzoeken of een verbrand schaap. Dan onderzoek ik met collega’s eerst of het beest nog leefde voordat het verbrandde. We kijken of er roet in de longen zit, of er andere beschadigingen zijn die mogelijk al zijn opgelopen voor de dood. Een volgende stap is het bemonsteren om te kijken of en welke brandversnellende middelen zijn gebruikt.” Gerretsen is erg stellig als hij vervolgt: “Doe je dit soort onderzoek niet, dan gaat de mogelijkheid verloren om iemand te vervolgen. Er kan sprake zijn van illegale dumping of dieren mishandeling. Het is aan de politie om te besluiten er werk van te maken. Maar het gebeurt nog te veel dat er geen interesse voor een zaak is omdat het niet om mensen gaat.”

Gerretsen onderzocht ook de mogelijkheid van forensisch onderzoek bij levende dieren en benaderde enkele forensisch artsen bij het NFI. “Forensische artsen doen onderzoek naar letsel bij levende mensen. Waarom dan niet bij dieren? Ik stelde de artsen de vraag of zij dat ook bij een levende hond willen doen, die bijvoorbeeld is mishandeld met een stroomstootwapen. Dat bleek het geval. Zo trekken we de samenwerking nog breder.”

Dierenleed

Frits Bousché is erg blij dat forensische dierpathologie nu mogelijk is bij het NFI. “Door de samenwerking tussen het NFI, het Centrum voor Forensische Pathologie en de universiteit van Utrecht zijn er officiële instanties die ons

Forensische dierpathologie

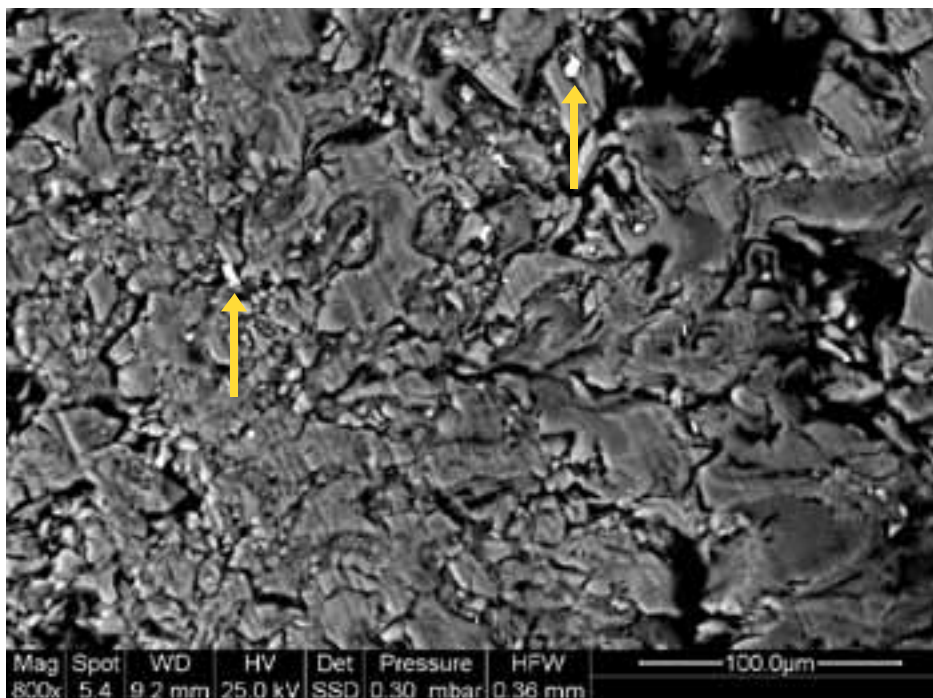
>> kunnen ondersteunen door sectie en onderzoek op de dode dieren. Met deze rapportages kunnen we bij de rechter komen.” Frits Bousché haast zich te zeggen dat niet het beeld moet ontstaan dat bij ieder dood beest op straat een rechercheonderzoek noodzakelijk is. “De recherche heeft het al druk genoeg. Maar als we sterke signalen van buitenaf krijgen, moet je het in elk geval vastleggen. Het is van belang om bij dergelijke feiten van dierenmishandeling alle informatie op papier te zetten, zodat het terug te vinden is. Maak een plaats delict op, laat de forensische opsporing foto’s maken. Bel vooral even rond of het vaker gebeurd is en vraag de officier van justitie wat deze ervan vindt. Laat eventueel het NFI onderzoek doen en leg dat vast. Verder is het een kwestie van informatie opbouwen.”

Bousché onderstreept daarbij het belang om nuchter te kijken of het tot een daderindicatie kan komen. “Dierenleed is ontzettend emotioneel, maar het moet geen wild gedoe worden met allerlei onderzoeken die op niets uitlopen.” Gerretsen kan bovendien niet iedere zaak aannemen. Het NFI moet een opdracht krijgen en heeft afspraken met politie en Openbaar Ministerie over de inzet van de capaciteit. Maar de politie moet zich volgens hem realiseren wat de mogelijkheden van onderzoek zijn. “Op het moment dat je een situatie aantreft waarbij dieren betrokken zijn, is dat een mogelijke aanwijzing dat er meer aan de hand is. Maar daar heb je forensische kennis bij nodig. De politie kan altijd met de forensisch adviseur van het NFI bellen en vragen wat de mogelijkheden zijn.” Zelf kan hij dan politiemensen adviseren hoe met sporen en dode dieren om te gaan of doorverwijzen naar Frank van de Goot bij het Centrum voor Forensische Pathologie of professor Gröne in Utrecht. “De politie mag bellen voor een dode man in een uitgebrande auto, maar ook voor een dood paard dat voor twee miljoen verzekerd is en in een uitgebrande stal ligt.” ■

Marille.den.breejen@politieacademie.nl

Ruggenwervel van lam met snijsporen (aangeduid met gele pijl). Aan deze snijsporen is te zien dat de wervel met een scherp voorwerp is beschadigd.

Op dit beeld is een Elektronenmicroscopische (SEM/EDX) opname van een beschadiging in een ruggenwervel te zien. In het kraslijnenpatroon zijn fragmenten roestvaststaal zichtbaar (witte deeltjes).

Voor meer informatie:

Over MIT-procedure en microanalyse: Blauw 15, 2009

Beul van Twente, Blauw 3, 2006

Dierenmishandeling en (huiselijk) geweld, Blauw 21, 2010

Centrum voor Forensische Pathologie, 035-5430332
NFI, afdeling Communicatie, 070-888 6117